

Hendrik Engelinus Weyers (1805-1844) zandgraf 325, vak F *Hoogleraar Oosterse Letterkunde*

Personalia

Geboren: 14 mei 1805 te Winkel (NH)

Zoon van: Jan Hendrik Weyers en Anna Petronella Vermooten

Gehuwd met: Constantia Engbertina van Goor op 10 september 1835 te Amsterdam

Overleden: 31 maart 1844 te Leiden

Begraven: 5 april 1844

Samenvatting

Hendrik Engelinus Weyers wordt in 1805 in Winkel (West-Friesland) geboren, waar zijn vader predikant is. Hij is de oudste in een gezin met negen kinderen. Hendrik gaat in Leiden theologie studeren; hij richt zich vooral op de Oosterse talen, die worden gedoceerd door zijn leermeester professor Hamaker.

In 1828 rondt Weyers zijn studie af met een promotie *summa cum laude*. Hierna gaat hij zich verder specialiseren in de Oosterse letterkunde. Zijn in 1831 geschreven *Specimen Criticum* over de dichter Ibn Zeidoun levert Weyers ook de doctorstitel in de letteren op. Hij zal zijn hele leven met de gedichten van Ibn Zeidoun bezig blijven.

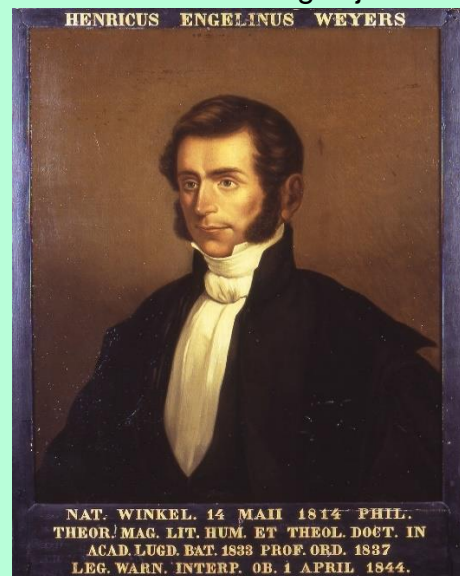
Weyers wordt aangesteld bij de universiteitsbibliotheek en in 1833 benoemd tot buitengewoon hoogleraar. In 1835 wordt hij gewoon hoogleraar als opvolger van Hamaker, die overleden is. Hij doceert zowel Hebreeuws, Arabisch als Syrisch.

Ook houdt Weyers zich bezig met het Ethiopisch, met name het werk van Job Ludolf. Tevens geeft hij een catalogus uit van de Oosterse handschriften te Leiden.

Naast zijn onderzoek besteedt hij heel veel tijd aan onderwijs. De colleges van Weyers zijn zeer geliefd bij de studenten.

In 1835 trouwt Hendrik Engelinus Weyers met Constantia Engbertina van Goor. Het huwelijk blijft kinderloos.

Rond de jaarwisseling 1842/1843 wordt Weyers ziek. Deze ziekte komt hij niet te boven en na vijftien maanden, op 31 maart 1844, overlijdt hij, pas achtendertig jaar oud. Het heengaan van deze vriendelijke man wordt door zijn familie, vrienden en studenten zeer betreurd.

Hendrik Engelinus Weyers

Volledige versie

Ouderlijk gezin

Hendrik Engelinus Weyers [ook wel geschreven als Weijers] wordt op 14 mei 1805 geboren in Winkel, een stadje in het Noord-Hollandse West-Friesland. Hij is de oudste zoon van Jan Hendrik Weyers (1776-1834) en Anna Petronella Vermooten (1776-1851). Het gezin Weyers-Vermooten heeft negen kinderen: zeven jongens en twee meisjes. De jongste twee jongens zijn een tweeling. Na Hendrik Engelinus komen nog:

- Gerrit Anne (geboren op 14 september 1806; overleden op 6 april 1868);
- Frederik Willem (geboren op 15 november 1808; overleden op 24 oktober 1874);
- Jan Cornelis (geboren op 10 november 1810; overleden op 15 april 1858);
- Anna Angelina (geboren op 26 februari 1813; overleden op 17 september 1868);
- Frederik (geboren op 10 februari 1815; overleden op 27 april 1848);
- Anna Catharina (geboren op 19 januari 1818; overleden op 5 juni 1896);
- Pieter Jan Hendrik (geboren op 16 april 1820; overleden op 25 augustus 1840);
- Willem Anne (geboren op 16 april 1820; overleden op 17 april 1850).

Vader Jan Hendrik is predikant in Noord-Holland: eerst in Zuidschamer en Driehuizen (1801-1803), vervolgens in Winkel (1803-1809), daarna in Spaarndam (1809-1816), Bennebroek (1816-1830) en Beverwijk (1830-1834). Over de jeugd van Hendrik Engelinus is verder niets bekend.

Studie

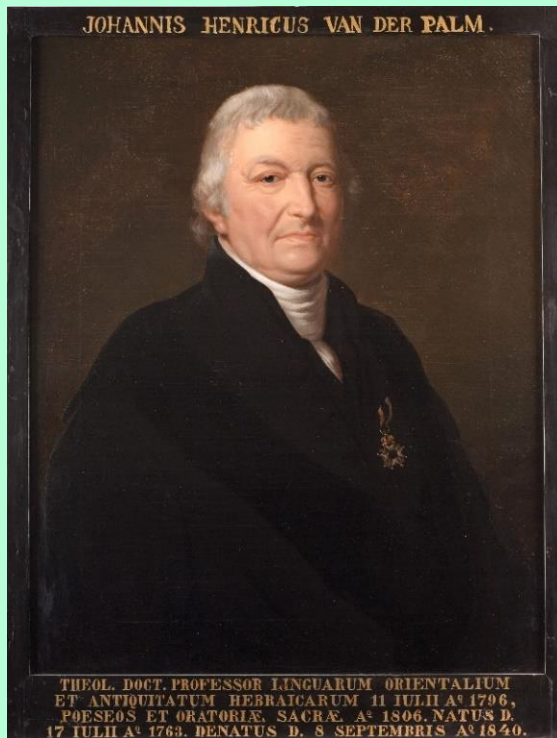
Hendrik Engelinus gaat in Leiden godgeleerdheid studeren. Hij is een ijverige student en voelt zich vooral aangetrokken tot de Oosterse talen en letterkunde, met name door de inspirerende hoogleraren Johan Hendrik van der Palm (1763-1840) en vooral Hendrik Arent Hamaker (1789-1835).

Deze laatste ontdekt al spoedig de bijzondere kwaliteiten van Weyers en is hem behulpzaam door zijn eigen grote kennis van de Arabische letterkunde, met name over de Arabische geschiedschrijvers, op hem over te dragen. Hoezeer Weyers ook aan zijn leermeester Hamaker is gehecht, hij kiest toch voor een andere nuance die meer bij zijn eigen aanleg past.

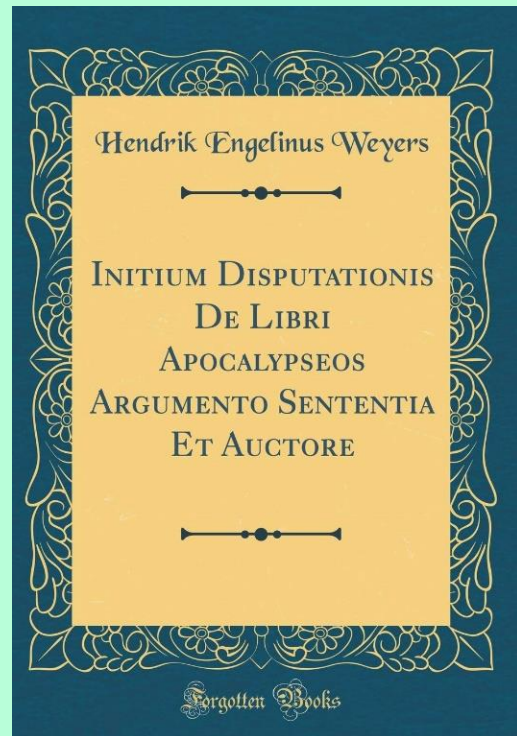
Weyers kiest voor de Arabische dichters en de grammatici. De belezenheid en uitgebreide kennis van Hamaker heeft hij niet. Hij vergist zich soms in het juist verklaren van teksten van Arabische historici. Omgekeerd is het een zeldzaamheid dat Hamaker een moeilijk en duister Arabisch vers juist opvat, terwijl Weyers zich hierin hoogst zelden vergist.

Weyers verzuimt intussen niet om de colleges in de theologie van de andere hoogleraren te volgen en te bestuderen.

Hij sluit zijn studie theologie in 1828 af met een *summa cum laude* promotie. De titel van zijn dissertatie luidt *Initium Disputationis de Libro Apocalypseos argumento, sententia et auctore* en het gaat over de openbaring van Johannes.

Johan Hendrik van der Palm

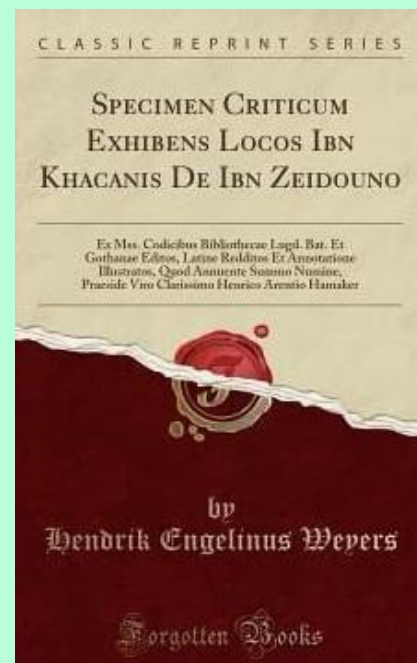

Dissertatie

Oosterse letterkunde

Hierna gaat Weyers zich verder specialiseren in de Oosterse letterkunde. In 1831 verschijnt zijn *Specimen Criticum*, het begin van een uitgebreide studie over de beroemde Spaans-Arabische dichter Ibn Zeidoun. Weyers zal hier zijn verdere leven mee bezig blijven. Bij zijn overlijden, in 1844, is het werk vrijwel helemaal af.

Weyers verdedigt zijn specimen openbaar, wat hem een benoeming tot doctor in de letteren en een aanstelling bij de bibliotheek van de Leidse universiteit oplevert. In deze laatste functie is hij medewerker van Hamaker en bewerkt hij de vele Arabische handschriften, waarna deze door de Academische boekery gedrukt kunnen worden.

Hoogleraar

In 1833 wordt Weyers door de universiteit van Leiden benoemd tot buitengewoon hoogleraar bespiegelende wijsbegeerte en letteren met als onderwijsopdracht de Oosterse Letterkunde. Op 14 december 1833 houdt hij zijn oratie, getiteld *De literarum Semiticarum disciplina, tota ac prudenter aequae ac cum animi ardore colenda*. Met Weyers krijgt de faculteit der bespiegelende wijsbegeerte en letteren de eerste echte arabist in de gelederen.

Na het overlijden van zijn leermeester Hamaker, wordt Weyers in 1835 zijn opvolger als gewoon hoogleraar. Hij geeft onderwijs in het Hebreeuws, Arabisch en Syrisch.

Weyers is een van de weinigen, die zich met de studie van het Ethiopisch hebben beziggehouden. Dit blijkt uit zijn in 1838 geschreven *Iets over Job Ludolf, den beroemden beoefenaar der Ethiopische Letterkunde en Geschiedenis: ter gelegenheid der uitgave en vertaling van twee door hem opgestelde Ethiopische brieven*. Na een levensbericht over deze beroemde man en een opsomming van zijn werken, bespreekt Weyers twee brieven, die door Ludolf in het Ethiopisch aan de inwoners van Abyssinië zijn geschreven.

Deze brieven zijn weliswaar al eens gedrukt, maar hun bestaan is de Europese geleerden niet bekend. Door toeval komen ze in handen van Weyers, die een belangrijke dienst bewijst - zowel aan de nabestaanden van Ludolf als aan de beoefenaars van de Ethiopische taal - door ze te laten herdrukken, en met een vertaling en opmerkingen te verrijken. Deze vertaling en opmerkingen getuigen van Weyers grote en nauwkeurige kennis van het Ethiopisch.

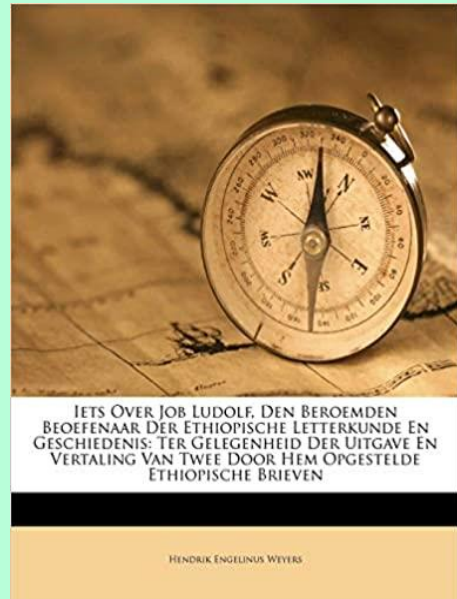
Weyers levert ook bijdragen tot verbetering van de Catalogus van de Oosterse handschriften te Leiden. Het eerste deel van zijn *Orientalia* bevat de eerste resultaten van zijn onderzoek; in het tweede gedeelte verbetert hij fouten uit de vorige catalogus op het gebied van de grammatica en lexicologie; het derde gedeelte bevat een uitvoerige verhandeling over de *Kalayid-al-ikayar*, het beroemde werk van *Ibn-Khacan*. Het verschijnt in 1840 onder de titel *Libri III Commentariorum de Codicibus Ms. Orientalibus Bibliothecae Leydensis*.

Ook schrijft Weyers in 1841 *Nieuwe proeve om al de Arabische letters en verdere schrijfteekens door het gewoon Europeesch karakter onderscheidelijk uit te drukken*.

Weyers is zeker niet alleen bezig met het schrijven over zijn onderzoek. Integendeel, hij besteedt het grootste deel van zijn tijd aan zijn leerlingen en doet dat voortreffelijk. Hij bezit het talent om zijn kennis gemakkelijk en onderhoudend over te brengen. Zelfs de droogste onderwerpen weet hij met zijn aangename presentatie boeiend te maken. Streng wetenschappelijk en zonder saai te worden behandeld hij de grammatica van de Semitische talen. Hij legt de werken van de Arabische en Syrische schrijvers zó uit, dat het voor zijn studenten een genoegen is dit te aanhoren.

Huwelijk en gezin

Op 10 september 1835 treedt Hendrik Engelinus Weyers te Amsterdam in het huwelijk met Constantia Engbertina van Goor (1811-1851). Het is een 'dubbel huwelijk', want op diezelfde dag trouwt Hendriks broer Frederik Willem met Margaretha Helena van Goor, een zus van Constantia. Het huwelijk van Hendrik en Constantia blijft kinderloos.

Publicatie over Job Ludolf

Overlijden

Weyers overlijdt op 31 maart 1844 aan een slepende ziekte, die vijftien maanden heeft geduurd en hem steeds verder ondermijnt. Hij is dan nog geen negenendertig jaar oud. Voor zijn vrienden en studenten was hij altijd vriendelijk en een grote steun.

N°. 316.

In het jaar een duizend acht honderd vier en veertig, den *tweeden* der maand *april* des voor middags ten *2 1/2* ure, is voor ons Wethouder, gedelegeerd Ambtenaar van den Burgerlijken Stand der Stad Leyden, verschenen *Hendrik van Enijk* bekende vanden aenroepenen *in heden* oud eenen vijftien jaren, *aanpreker*, wonende op de *Breedestraat* en *Johannes Japteyns*, goede bekende, oud *tweeen* acht vijftien jaren, *aanpreker*, wonende op het *Raayburg* welke ons verklaard hebben, dat op den *versten* *April* achtteehonderd vier en veertig, *desnachts* *ten* ure, in het huis op de *Breedestraat* overleden is *Hendrik Engelinius Weijers*.

geboren te *Winkel* oud *byn* negen en dertig jaren, *Hoogleeraar*. gewoond hebbende in voornoemd huis, *Gehuwd met* *Constantia Engelbertina van Goor*. *Hoorn van Jan Hendrik Weijers* oud *heden* en *van* *Anna Petronella Vermooten* *particuliere* *monon*. *de op de Raayburg* *binnes* *deze* *stad*. En hebben wij hiervan *deze* *acte* *op* *gemaakt*, welke na voorlezing door de beide declaranten, en ons is ondertekend.

H. van Enijk
van Goor

Overlijdensakte

••• Heden overleed in den ouderdom van bijna 39 jaren, mijn hartelijk geliefde Echtgenoot HENDRIK ENGELINUS WEIJERS, in leven Hoogleeraar in de Oostersche Letterkunde aan de Hoogeschool alhier.

LEYDEN
1 April 1844.

C. E. VAN GOOR,
Wed. H. E. WEIJERS.

Overlijdensadvertentie (Leydse Courant 3 april 1844)

Vijf dagen na zijn overlijden wordt Hendrik Engelinius Weyers op de begraafplaats Groenesteeg in zandgraf 325 ter aarde besteld. Ruim zes jaar later, op 22 juli 1851, wordt Anna Petronella Vermooten - zijn schoonmoeder - ook in dit graf begraven. Het grafboek laat zien dat zij de enige twee personen zijn, die in dit graf zijn begraven.

Grafboek zandgraf 325

Op het graf ligt geen zerk meer, alleen een grafpaaltje is over Ook dit wordt in het grafboek verklaard, waarin het volgende is te lezen:

De in 8 stukken liggende zerk is op 28-11-1906 weggeruimd. De familie, althans een familielid Mr. J.H. v. Goor wil het graf niet meer inkopen.

Grafpaaltje zandgraf 325

Bronnen

A.J. van de Aa, Biografisch Woordenboek der Nederlanden, deel 20, 1877, pp. 169-170.

J. Nat: *Hendrik Engelinus Weyers*, Nieuw Nederlands Biografisch Woordenboek, deel 10, 1937, pp. 1191-1192.

W. Otterspeer: *Groepsportret met Dame. De werken van de wetenschap. De Leidse universiteit, 1776-1876*, 2005.

M. Siegenbeek: *Levensbericht van H.E. Meijers*, Jaarboek van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde, 1844, pp. 32-38.

Archieven:

Erfgoed Leiden en Omstreken.

Kranten:

Bredasche Courant: 11 april 1844.

Leydse Courant: 3 april 1844, 8 april 1844.

Websites:

www.hjmwijers.nl/wy-14.htm

www.erfgoedleiden.nl

www.wiewaswie.nl

Auteur

Lodewijk Kallenberg (juli 2022)